ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԻ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

№ 17.—ՓԵՏՐՎԱՐԻ 24 ՇԱԲԱԹ 1882 Թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԻ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

№ 17.—ՓԵՏՐՎԱՐԻ 24 ՇԱԲԱԹ 1882 Թ.

ՎԱՐԴԱՎԱՌ

Հրատարակվում է ամեն օր բացի երկուշաբթի և տոն օրերից։

Գնահատվում հետևյալ հրապարակներով 5 կոպեկի։

Խմբագրատեղը բաց է ամեն օր բացի միայն տոն օրերից առաւօտեան 11—2 ժամը կէսօրից յետոյ։

Ծանուցումները եւ գովազդները ընդունւում են տպարանում, «Մեղու Արեւելքի» եւ Պետերբուրգի հեռագրական գործակալութեան մէջ։ Ձեռագրերը չեն վերադարձւում։

Ընդունւում են նաեւ բոլոր տեղական եւ արտասահմանեան թերթերի պատուիրութիւնները։

Ծանուցումների համար վճարւում է 1 կոպեկ տողի համար։ Գովազդների համար վճարումը կատարւում է յատուկ պայմանագրով։

Ընդունելութեան ժամերը՝ առաւօտեան 9-ից մինչեւ 3-ն։

Խմբագրատեղ՝ Ներսիսեան դպրոցի մօտ, Ներսիսեան փողոցում, Ներսիսեան եկեղեցու դիմաց, Ներսիսեան տպարանի շէնքում։

Խմբագրատեղ՝ Ներսիսեան դպրոցի մօտ, Ներսիսեան փողոցում, Ներսիսեան եկեղեցու դիմաց, Ներսիսեան տպարանի շէնքում։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Մեր նոր թղթակիցներին

Մեր նոր թղթակիցներին խնդրում ենք, որ նրանք իրենց նամակները ուղարկեն Ներսիսեան դպրոցի մօտ, Ներսիսեան տպարանի շէնքում։

Ներսիսեան տպարանի տնօրէն՝ Գ. Ալիշանեան։

Ներսիսեան տպարանի տնօրէն՝ Գ. Ալիշանեան։

ԳՈՀԱՀՅՈՒՆԴՈՒՀ

Վաղարշապատ 14/26 փետրվարի

(վնասում «վիրատուների ցանկ»-ից)

Ա Ռ Ա Ջ Ի Ն

ՊՎՑԱՆՑՈՒ

Ընդհանուր ժողովը տեղի կունենայ Ներսիսեան դպրոցի մեծ դահլիճում, կիրակի, փետրվարի 25-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին։

Ներսիսեան տպարանի տնօրէն՝ Գ. Ալիշանեան։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԻ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

Ներսիսեան տպարանի տնօրէն՝ Գ. Ալիշանեան։

Ներսիսեան տպարանի տնօրէն՝ Գ. Ալիշանեան։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԻ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

Ներսիսեան տպարանի տնօրէն՝ Գ. Ալիշանեան։

Ներսիսեան տպարանի տնօրէն՝ Գ. Ալիշանեան։

ԴԱՀՈՒԺԱՆՈՑ

Ո Վ Ն Ե Ղ Ո

Ո՞վ Ղեղարվեստի հայկական սովետ

Ո՞վ Ղեղարվեստի հայկական սովետ

Ո՞վ Ղեղարվեստի հայկական սովետ

ԳԱՂԱՓԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սուլթանի մօտ օտար տէրութիւնների ներկայացուցիչները համամիտ ծանուցագրերով պատասխանեցին Թրքական այն ծանուցագրին, որը վերաբերում էր հիւպատոսների արտօնութիւններին և ցէրէմոնիալին. այդ պատասխանների մէջ ընդունք յայտնում են, որ տէրութիւնները այս խնդրի մէջ առաջնորդվում են վիէննական 1875-ի պայմանագրով։ Վաղուց գործադրած ցէրէմոնիալի մերժումը կարող էր թուլացնել օտար հիւպատոսների հեղինակութիւնը ժողովրդի աչքում։ Այս տեսակ հանգամանքներում օտար տէրութիւնների ներկայացուցիչները պահանջում են status quo-ի (եղածի) պահպանումը մինչև որ ստանան տեղեկութիւններ, որոնք անհրաժեշտ են խնդրի աւելի մանրամասնօրէն պարզելուն։

—

Թունիսի հարաւային կողմը կրկին ապստամբութիւն է սկսել, մի քանի արաբական ցեղեր ոտքի են կանգնել. երկիւղ կայ, որ ապստամբութիւնը ընդարձակուի։ Ինչպէս երևում է հիւսիսային Աֆրիկան վերջին տարիներում և մօտիկ ապագայումն էլ խաղաղութիւնից զուրկ է լինելու։

—

Փարիզից հաղորդում են «Polit. Corr.»ին, որ Ֆրանսիական կառավարութիւնը տեսնելով Եգիպտական նոր պաշտօնէութեան բռնած խոհուն դիրքը, մտադիր չէ իր դիւանագիտական գործունէութեան մէջ հետևու գնալու։ Նա վճռել է սպասելու գործերի փոփոխութիւնին Եգիպտոսում, առայժմ բաւական լինելով տէրութիւնների հետ այդ խնդրի մասին փոխարինած կարծիքներով։ Գործերի այս դրութեան ժամանակ կայրօում տարածուած պատ. Բլեների և Կոլվինի (եւրօպական վերահսկողներ եգիպտական ֆինանսների) ծառայութիւնից դուրս գալու լուրը բոլորովին անհիմն են։

—

Ինչպէս Վիէննայից հաղորդում են, բօսնիացիները մտադիր են ապստրիական կայսր Ֆրանց—Յոզէֆին մի պատգամաւորութիւն ուղարկելու, որ կրկին անգամ բացատրեն նրան արգէն 1878-ին բօսնիացիների յայտնած ցանկութիւնները։ Նրանք ցանկանում են, որ Բօսնիայում պաշտօնական լեզուն ճանաչուի տեղականը, հարկաւորութեան սիստէման վերափոխուի, կանոնաւորուի երրորդական և տասնորդական տուրքը, եկեղեցու կազմակերպութիւնը համաձայն ուղափառ յոյն-ռուսական դաւանութեան և նոյնպէս յանձնուի երկրի վարչութիւնը այնպիսի անձինքներին, որոնք սիրում են բօսնիացի ժողովուրդը և մտիկից ծանօթ են տեղական պահանջների, բարքի և սովորութիւնների հետ։ Եթէ այս ցանկութիւնները կատարուին՝ պատգամաւորութիւնը երաշխաւոր է երկրի կատարեալ անդորրացնելուն և բօսնիացիների անկեղծ հաւատարմութեանը դէպի Հաբսբուրգների թագաւորութիւնը։

—

«Հաւատի գործակալութեան» հեռագրում են Կայրօից, որ եգիպտական պաշտօնէութեան մէջ անհամաձայնութիւն է ծագել, գլխաւորապէս Արաբի-բէյի և Մահմուդ-Բարուդի մէջ. հաւանական են համարում, որ Արաբի-բէյը պաշտօնեայ նախագահի տեղը կը բռնէ։ Խէդիվի հնդինակութիւնը միևնոյն է թէ չը կայ, իսկ ինչ վերաբերում է մեծամեծների ժողովին, նա պատերազմական կուսակցութեան ճնչման տակն է, թէպէտև պէտք է ասել, որ Եգիպտոսում խաղաղութիւնը չէ խանգարված և այնտեղ բնակվող եւրօպացիներին անմիջապէս ոչինչ վտանգ չէ սպառնում։

—

Պօլսից հեռագրում են «Polit. Corr.»ին թերթին, որ սուլթանը նորից խիստ զբաղուելով Թուրքիայի ներքին վերանորոգութիւնների խնդրով յանձնարարել է պպ. Գիլէրին, Վէտէնդօրֆին և Բէրտրամին (երեքն էլ գերմանացիներ են Թրքական ծառայութեան մէջ), որ նրան տեղեկութիւն ներկայացնեն, թէ ինչպէս և ինչ չափով պրուսական պետական հաստատութիւնները, մանաւանդ պաշտօնէութեան իրաւաւութեան և դրանց դէպի գահը յարաբերութիւնների խնդրի վերաբերութեամբ, կարելի կը լինի փոխադրելու Թրքական պետական կազմուածքի պայմաններին։

—

Վիէննայի «Polit. Corr.» թերթը փետրվարի 21-ին հաղորդում է.—Կ. Պօլսից ստացուած լուրերի համաձայն չուտով տեղի կ'ունենայ սուլթանի իրաւէի հրատարակումը, որով Ռուսիային պատերազմական տուգանք վճարելու խնդիրը կը լուծուի։ Պաշտօնեաների խորհրդի առաջին նիստերը սուլթանի նախագահութեամբ այդ խնդրին էլին վերաբերում։ Ցայտնի տաճկական ծանուցագրի, որով խորհուրդ էր տրվում Տէֆիկ-փաշային յարգել միջազգային պարտականութիւնները, հեղինակը Խէյրէդդին-փաշային են անուանում, որը պաշտօնեաների այդ խնդրի մասին խորհրդակցութեան ժամանակ սուլթանի առանձին ցանկութեամբ ներկայ էր և իրեն համամիտ ունենալով Սաֆվէտ-փաշային ամենայն վճռողականութեամբ հակառակ էր կանգնում այդ տաճկական քաղաքականութեանը Եգիպտոսում, որի վերայ մինչև այսօր Սայիդ-փաշայի և Մահմուդ-Նէդիմ-փաշայի խորհուրդները աղդում էին։ Աղբէն վճռուած է, որ դեսպանները առանց պատասխանի կը թողնեն Ախմէտ-փաշայի այն ծանուցագիրը, որ վերաբերում է Անաչէլսիս դիրքի ցունաստանին զիջանելու մերժմանը։ Ռազմագիտական կէտից այդ դիրքը աննչան լինելուն համար յունական կառավարութիւնը ըստ երևոյթին չէ ուզում այլ ևս չարունակել իր պահանջներն այդ դիրքը ձեռք բերելու համար։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Պ. Մով. Մեհրաբեանցը ՂԱԶԱԽԻՑ մեզ հաղորդում է.—Մեր Վ.-Աղդան գիւղի քահանան զարմանալի կհանքի մարդ է։ Տէր-հայրը ամէնը հազիւ մի անգամ է բարեհաճում եկեղեցու դուռը բանալ. երևի տէր-հայրը վախում է դուռը մաշել . . .բայց արի ու տես գու, թէ ինչպէս մեծամեծ մատուռների մէջ է լինում նա և մառանում եկեղեցու դուռը փակելու. այդպէս, Աստուած գիտէ թէ որքան ժամանակ է անցնում և մեր տէր-հայրը մի ուս անգամ եկեղեցի մտնելիս՝ զարմացմամբ նկատում է, որ բոլոր սպասները չափչտակուած են։ Բայց ողջ ամառայ որ օրն է գողացուած—դորա պատասխանը տէր-հօր վերայ եմ թողնում։ Այժմ եկեղեցու դուռը ամրապէս փակուած է, որ մի գուցէ չարագործները երկրորդ անգամ ևս ներս մտնեն պատերը գողանալու։

***

Վ.-ԱԳՈՒԼԻՍԻՑ գրում են.—Սարսափելի ցրտեր է անում, էլ փայտի բարաքաթ չը մնաց, եթէ օրացոյցներին հաւատանք այժմուանից պէտք է փութը մէկ ուրլիով փայտ առնենք. յուլիսին ձիւն է գալու, գրում են։

***

ԲԱԳՈՒԻՑ պ. Օտարականը գրում է.—փետրվար ամսի 4-ին, հինգշաբթի օրը, տեղիս երկսեռ դպրոցի վարչութիւնը չրեղ կերպով կատարեց ս. Վարդանանց տօնը Լուսաւորչի մայր եկեղեցում, ուր պատարագ էր մատուցանում այդ օր Երուսաղէմի միաբան գեր. Մամբրէ վարդապետը։ Եկեղեցին լիքն էր. Պատարագի ժամանակ սպասաւորում էին, սեղանի վերայ, երկսեռ դպրոցի տեսուչ բժ. Արամեանցը և Ա.-Գրիգորեանցը, իսկ ներքև դպրութիւն էին անում երկու սեռի ուսանողները իրանց—ինչպէս ասում են այստեղ—Երեմիա վարժապետի առաջնորդութեամբ։ Պատարագը վերջանալուն պէս կատարուեց հոգեհանգիստ անմահ ս. Վարդանանց նահատակութեան համար և ապա ուսանողական հանդէս՝ ոտանաւորներով և ազգային համապատասխան երգերով։

Գեղեցիկ էր հայր Մամբրէ վարդապետի ատենաբանութիւնը վարդանանց տօնակատարութեան պատճառով։ Նշանաւոր էր նոյնպէս և այն, որ երկսեռ դպրոցի մի 13—14 տարեկան ուսանող, քաջի պէս կանգնած, սկսեց բերանացի ասել Գամառ-Քաթիպայի «Հիմի էլ լռենք» բանաստեղծութիւնը նոյնքան վստահ, նոյնքան գեղեցիկ և՛ պարզ և՛ բարձր արտասանութեամբ, որ ժողովուրդը, մի առանձին ոգևորութեամբ, չարժվում էր առաջ և առաջ՝ տեսնել կարողանալու այդ նոր լոյս ընկած փոքրիկ վարդանի երեսը։

Պատարագի ներդաշնակ երգեցողութիւնը, հայր Մամբրէի քարոզը և վերջապէս ուսանողական հանդէսը, այդ բոլորը միասին, մի ազգու, մի գեղեցիկ տպաւորութիւն արին ժողովրդի վերայ։

***

ՂԱԶԱԽԻՑ մեզ գրում են.—Քանիցս անգամ պարբերական հրատարակութիւնների միջոցով յայտնած ենք, որ Ղազախի անտառները վերջանում են, և իհարկէ, երևակայելի է, թէ ժողովրդեանը որքան ազէտների պատճառ կարող էր լինել, ինչվ է պարապում անտառապետ պ. Վէզիրովը։

***

Նոյն տեղից գրում են.—Ութէ երբեմն Քարվանսարա գիւղն ամենայն կողմերով առաջինն էր համարվում Ղազախում, այժմ կարծես իր դրութեանը դաւաճանում է։ Ի միջի այլոց այս գիւղում աղջիկ փախցնելը սովորական բան է դարձել և այն՝ առանց մի որևէ պատժի։ Այդ երևոյթը կրկնվում է այն երկու պատճառներով, որ աղջկայ ծնողքը կամ նոյն ինքն աղջիկը տղային չեն հաւանում—ուզում, վանորոյ ստոր միջոցը յաղթանակում է։

***

Մեզ գրում են ԵՐԻՒՍԱՂԷՄԻՑ.—Երուսաղէմի ս. Յարութեան տաճարին մէջ ասորոց կողմէն եղած յարձակումը թերևս տեղւոյդ աղգայնոց հետաքրքրութիւնը չարժած լինի. ուստի կը փութամ «Մեղուի» ընթերցողներին լուն իրողութիւնը ծանուցանել։ Յովսէփ Արևմտեցւոյ անուամբ մատուռը, որի տաճարին ս. Յարութեան՝ Գերեզմանի ս ն ր ի ց, կամ արևմտեան կողմն է, հայոց կը պատկանի։ Հայք խոյտարած են ասորոց, իբրև հետեած ազգի, որ նոյն մատուռն սեղանին վերայ կիւրակի օրերը պատարագ մատուցանեն։ ուստի և նոյն մատուռին մէջ փայտեայ մի չարժական դարակ նոցա անօթոց յատկացուած են։ Վերջերս նոյն դարակը նորոգութեան պէտք ունենալով հայոց տեսչի ձեռամբ կը նորոգուի և փականաց տակ կը դրուի. սորա վերայ ասորիք օտարներէն գրգռուելով առաջաւորաց բարեկենդանի օրը կը կոտրեն յիշեալ դարակը։ Մեր լուսարարները վրայ կը հասնին, բայց կը ծեծուին և կը վիրաւորուին։ Այս չփոթութեան միջոցին մեր զարդուց և անօթից պահարանը ևս կը խոյտակեն տարիք և Յովսէփ Արեմտեցւոյ սեղանին պատկերն կը պատռտեն։ Քաղաքի կառավարիչը ոստիկանութեան հետ հասնելով խաղաղութիւնը կը վերահաստատէ և քննութեան կը ձեռնարկէ։

Այժմ մերայինք աշխատում են և պահանջում կառավարութենէն, որ քննութիւնը արդարութեամբ յառաջ տանի և յանցաւորները խստիւ պատժէ, որ միւս անգամ Աստուծոյ տաճարը կրից և իրաւակապութեան ասպարէզ չկը չինեն։ Ցոյնք գաղտնապէս նենդութեամբ քաջալերում են ասորոց եպիսկոպոսին, նոյնպէս լատինք և մի երկու եւրօպական հիւպատոսք։ Օտար խարդաւանութեանց նպատակն է հայոց մի հարուած տալ և նոցա գօրութիւնը տկարացնել ս. Տեղեաց մէջ և ամմանափակել այն իրաւունքը, զոր հայք լատինաց և յունաց հետ հաւասարապէս վայելում են։

Հայոց միաբանութեան համար օտարաց իրաւակապուտ ձեռնձգութիւնքը այնչափ վշտաւիթ չեն, քանի որ երկար դարերէ ի վեր ազգի իրաւանց պաշտպանութեան համար իւր կեանքը կատարեալ նահատակութիւն եղած և կարողացած է նիւթական և բարոյական մեծամեծ զոհերով պաշտպանել հայ ազգի իրաւունքը և պատիւը քրիստոնեայ աշխարհին առջև, այլ կը վշտանայ միայն այն ժամանակ, երբ փոխանակ ազգին կողմանէ գնահատութիւն և քաջալերութիւն վայելելու, ի շնորհս ծայրահեղ ապստամբութեան անտարբերութեան քարոզներ կը լսէ դէպի Երուսաղէմ, այն թանգագին յիշատակները, որք առհասարակ բոլոր քրիստոնէից համար նուիրական և որոնց համար մեր նախնիք անհամար գանձերէ աւելի կեանքեր զոհած են։

***

Թիֆլիզի ժողովարանի դահլիճում կիւրակէ 21-ին փետրվարի տեղի ունեցաւ ապագայ ուսուցչական ժողովի օգտին կարգադիր յանձնաժողովի կողմից ձեռնարկած կօնցէրտը։ Դահլիճը լիքն էր ընտիր ժողովուրդով, ինչպէս որ մենք յոյս էինք յայտնել, այդ առաւօտեան կօնցէրտը ամեն կերպ գեղեցիկ անցաւ. և ճչմարիտ իւր տեսակումը առաջինն էր։ Ժողովուրդը չատ և չատ գոհ մնաց այդ կօնցէրտից։ Մարիամեան-Յովհաննեան և Գայիանեան դպրոցի սանուհիների երգեցիկ խումբը հայր Ղազարի առաջնորդութեամբ երգեց «Տէր կեցո զհայսրնս», «Տէր կեցո զՀայս», և «Բաբէ՛ քանի հրաշափառ» երգերը. հասարակութիւնը կրկնել տուեց։

Ներսիսեան դպրանոցի աչակերտների երգեցիկ խումբը ինքն իրեն առաջնորդելով երգեց «Հնչեսցին լարք» և «Թէ իմ հայրենեաց» երգերը, զրան էլ կըրկնել տուեց հասարակութիւնը։ Երկրորդ և երրորդ բաժանումներին օր. Խոսրովանոյշը նուագեց դաշնամուրի վերայ Յովնաթանեան օպէրայից Տալբէրգի մի ֆանտազիան, սիրուն և ճարպիկ կերպով. երկարատև ձեռնահարութիւնները ցոյց տուեցին պարկեշտ օրիորդին, որ հասարակութիւնը նրան յարգում է և նրա նուագելը չատ հաւանում է։ Պպ. Ալիխանեան և Ղօրդանեան նուագեցին միասին երկու դաշնամուրի վերայ մի դուետ Վէբերի եղանակներից, որը կազմել է Լիսբերգը։

Հասարակութիւնը բուռն և չարունակ ծափահարութիւններով յայտնեց երիտասարդ այդ երկու երաժիշտներին, թէ որչափ համակրում է նրանց և գնահատում է դրանց գեղեցիկ արհեստը։ Ցետ չը մնացին և հայոց դերասանական խումբը իրենց լուման գցելու ազգային այդ նուիրական գործում։ Կարծես թէ այս անգամ առանձին ոգևորված կարդացին կտրուներ ու. Հրաչեայ և պ. Ադամեան, և կրկնակի ծափահարութիւններով վարձատրուեցան, իսկ պ. Պետիկեանի առաջնորդութեամբ օր.օր. Գարագաչեան, Մարի—Նուարդ և պ. Սանջակ իրենց ավանեցոց խրախոյս երգովը կատարեալ գնաց։ Չատ մեծ ընդունելութիւն գտան։ Հասարակութիւնը չատ գոհ մնաց այդ գեղեցիկ կօնցէրտից։ Չը գիտենք եթէ կօնցէրտի եկամուտը որքան է, բայց կարծում ենք, որ եկամուտը չատ մեծ կը լինէր, թէ տոմսակները սկսէին ծախել մի քանի օր առաջ և ոչ թէ կօնցէրտից մի օր առաջ։

***

Մեզ հաղորդում են, որ ուսուցչական ընդհանուր ժողովի կարգադիր յանձնաժողովը մի դիւտ է արել. գտել են, որ հայր Ղազար Յովսէփեանը երաժշտութեան մէջ չատ մեծ ընդունակութիւններ ունի, և այդ վկայել են երաժիշտ մասնագէտները։ Կարգադիր յանձնաժողովը մտադիր է հոգալու հայր Ղազարի, այս ժիր և գործունեայ քահանայի ընդունակութիւնների զարգացման վերայ հայ դպրոցների օգտին։ Այս քանի վերայ տրաւիրում ենք հայ հասարակութիւնների ուշադրութիւնը։

Մենք մեր կողմից ցանկանում ենք, որ մեր հոգևորականների մէջ աւելանան հայր Ղազարի, հայր Գիւտի պէս երիտասարդ, ընդունակ և ժիր քահանաների թիւը։ Մենք ցանկանում ենք, որ դրանք միշտ արժանի լինան իրենց սուրբ կոչման և չարունակեն մինչև վերջը գործել ազգի մէջ իրրև նրա հաւատարիմ և արժանի զաւակներ։ Լաւ, ազնիւ և գործունեայ քահանաներ տեսնելը մեր ազգի մէջ—այդ մի մեծ ուրախութիւն է։

***

Արտաքոյ կարգի ցրտերից, ձիւնից և օտոյ այս վերջին օրերումս եղանակը մեղմացել և գեղեցկացել է, ցերեկը արեգակ, գիշերը պարզ երկնքի վերայ լուսինը, իսկ երկնքի տակը մեր քաղաքի փողոցներում—սարսափելի փոշի։

***

Կիւրակէ, փետրվարի 21-ին լոյս աշխարհ մտաւ «Ա ր ձ ա գ ա ն ք», գրականական և քաղաքական չաբաթաթերթը պ. Աբգար Յովհաննիսեանի խմբագրութեամբ։ Այդ թերթը դուրս է գալիս չաբաթը մի անգամ, կիւրակէ օրերը. բաղկացած է երկու տպագրական թերթից ծալած, մէկ ու կէս «Մեղուի» չափ կը լինի. թուղթը լաւ է, տիպը պատիւ է բերում պ. Մարտիրոսեանի տպարանին, արտաքին տեսքը դուրեկան է։

Բովանդակութիւնը գլխաւորապէս պարունակում է իւր մէջ մի առաջնորդող «փորձ» և «Արձագանք» վերնագրով, որի մէջ «Արձագանք»-ի խմբագիրը խօսում է «փորձ» ամսագրի վերայ, մէջ է բերում հայագէտ ֆրանսիացի Եդուարդ Դիւլօրիէի կարծիքը այդ ամսագրի մասին, թէպէտև նրքը «Արձագանք»-ի խմբագիրը չէ կամենում համեմատել «փորձ»-ը եւրօպացի նոյն իսկ ընտիր ամսագրերի հետ, ինչպես անում է այդ յիշեալ ֆրանսիացի հայագէտը, բայց և այնպէս խմբագիրը յիշելով «փորձ»-ից մի քանի յօդուածներ, ասում է, որ արդարև պատիւ կարող էին բերել ամենաընտիր ամսագիրների։ Ցիշուած են այդտեղ և պ. Բարիուդարեանի եւրօպական կլասիկական հեղինակների «գեղեցիկ թարգմանութիւնները»։ «Արձագանք»-ի հետեեալ խօսքերից ինչպես տեսնում ենք, որ իսկապէս «փորձ»-ը մեր պարբերական հրատարակութիւններից ամենաընտիրն է եղել և ամենից յաջողը։ Ցուսալի է, որ «փորձ»-ը այլ ևս չ'հրատարակվում։ «Արձագանք»-ը կարծում է, որ «փորձ»-ը ինչպես որ կար և դուրս էր գալիս—մի չքեղութիւն էր։ Ուրեմն մեր հասարակութիւնների համար նա դեռ մի չռայլութիւն էր, այդ պատճառով այժմս հրատարակվող «Արձագանք»-ի նպատակն է պատրաստել հայ ժողովրդը այնպէս

որ «փորձ»-ը դառնայ նրա համար—պահանջ։ Մի կենսագրութիւն հայագէտ ուղարդ Դիւլօրիէի մասին սկսած և չը վերջացրած նամակ պ. Յարոյից։ Մի նկատողութիւն, որ «Արձագանք»-ի խմբագրութիւնը խնդրել է Պետերբուրգում պրօֆէսսոր Պատկանեանից գրելու հանգուցեալ Դիւլօրիէի կենսագրութիւնը և այս վերջինս խոստանալով չէ կարողացել ժամանակին հասցնելու, դրա փոխարէն տպում է «Արձագանք»-ը առաջմը «պ. Յարոյի գեղեցիկ գրուածքը»։ Իսկ կիւրակէ, փետրվարի 28-ին Թիֆլիզի մայր եկեղեցում կը կատարուի հանգուցեալ Դիւլօրիէի հոգեհանգիստը։

Մի նամակ Մոուշից և մի նամակ Պօլսից, որի մէջ սրութիւններ կան, ֆէլիէտոնի ձև ունի։ Ցետոյ վիէննայում հրատարակվող «Presse» թերթից «Պարիքալղին Նէապօլում» մի աւելի քանաստեղծական պատիկ յօդուած, և մի փոքր յօդուած «Ցուշատետր» վերնագրով, որը վերաբերում է յոյների լուսաւորութեան պատմութեանը։ Ցետոյ մի ֆէլիէտոն Թիֆլիզի բարբառով «Իմ մասլահաթը» պ. Հաղիզից, իսկ վերջումը «Արձագանք»-ի խմբագիրը «Մի վնասակար միջատ» յօդուածում յայտնած մրցքերին և չի թողնիլ, որ այդ միջատները գլուխ բարձրացնեն և սոդալով գրականական ասպարէզ դուրս գան, վերջումը յիմի հարցմունք. ինչ է նշանակում ֆրանսիացի Դիւլօրէի հոգեհանգիստ կատարելը, և ինչու հէնց հիմա և ոչ մէկ ամիս, երկու ամիս առաջ։ Մենք ոչինչ չենք հասկանում։

***

ՍՏԱԻՐՕՊՕԼԻՑ գրում են.—Ամսոյս 4-ին այստեղ հանդիսաւոր կերպով տօնեցին վարդանանց տօնը։ Պատարագից յետ կատարեցին հոգեհանգիստ և ապա գնացին գերեզման, ուր հոգաբարձութիւնը հրաւիրել էր հատարակութիւնը։ Բայց դժբաղդաբար չատ քիչերն էին հնարք բերել։ Այստեղ եղաւ վիճակախաղ աշակերտուհեաց ձեռնագործների, որից գոյացել է 40 ռուբլի։ Աշակերտներին և աշակերտուհիներին բաժանվեցաւ մրգ, իսկ ներկայ եղողներին համար պատրաստած է եղել նախաճաշ։

***

ՎԱՂԱՐՇԱՊԱՏԻՑ մեզ գրում են, որ ամսոյս 14-ին օրիորդաց գպրոցի աշակերտուհեաց ձեռնագործների վիճակախաղն է կատարվել, որից գոյացել է զուտ արդիւնք 200 ռուբլի։

***

Նոյն տեղից գրում են, որ օրերը տաքանում են, ձիւնը հալվում է և չատով այգիներում մշակութիւնը կ'սկսվի։

***

ՄԵզ գրում են վ.-ԱՊՈՒԼԻՍԻՑ։ - Ամսոյս 4-ին ս. Քրիստափոր եկեղեցում կատարուեցաւ հոգեհանգիստ ս. վարդանանց։ Եկեղեցում 10—15 մարդ հաղիւ կը գտնուէին։ Ջարմանալի է, եղբարք, այստեղ էլ փողի հաշիւ, կրօնափսանական ժողով խօսք չը կայ, որ ներկայ չը լինէք, մինչ ձեր տաք արիւնը այնքան տաքել է որ, ձեր անհամ հաւատոյ և ազգութեան պաշտպաններին երախտագէտ լինել անգամ չէք կամենում։ Տէր-Մեսրովպը լաւ ասէնարանութիւն արաւ, որի նիւթն էր—ուսումն երևկոյեան եղաւ մանկական երեկոյ, երրորդը Ագուլիսում, բայց առաջուանցներից աւելի անմխակ. ամեն բան թարս է մեզանում։

***

Նոյն տեղից մեզ գրում են մի սարսափելի և ցաւալի եղելութիւն։ Ամսոյս 4-ին գիշերը Տանակերտ գիւղում (մօտ 4 վերստ հեռու Ագուլիսից հիւսիս-արևելեան կողմում) Աղասանգենց պատկանող տան մի սենեակի երկրորդ առաջին նեցուկ ասւած պատը քանդվում է առանց սենեակի առաստաղը քանդվելու և 4 հոգու ըսպանում։ Այս թշուառները են մի պառաւ այրի կին, նրա կարպացող որդին, տան աղջիկը և նրա ամուսնացրած աղջիկը, որ այդ երեկոյեան հիւր էր եկել մօր տեսնելու։ Ուրիշ սենեակում լինում են հարսը և որդին այդ պառաւ կնոջ, որոնք պատի քանդուելը չեն լսում, առաւօտը միայն մնում են սենեակը և տեսնում են . . . .

***

ՇՈՒՇԻՑ մեզ գրում են.—Ազգ. ղըպրոցի վարժապետական խումբը մի կերպ քաչքչում է գործը, ոչ միութիւն կայ մէջերը, ոչ հակողութիւն և ոչ կարգապահութիւն. առհասարակ կարգին չէ ընթանում գործը և մի սրտացաւ տէր չ'ունի։

***

ՆՈՒԽԻՑ մեզ գրում են.—Սովորութիւն է, որ ամենայն տարի քաղաքի աղանները հաւաքվում են սրա կամ նրա այգիում և գլխահարկ են նշանակում. նկատուած է և այն, որ իւրաքանչիւր տարի գլխահարկը աւելանում է. կան այնպիսի ընտանիքներ, որոնք օրական հայի կարօտ են, բայց մեծ հարկ են վճարում, իսկ հարուստները վճարում են նոյնչափ, որքան և չքաւորները կամ չատ քիչ աւելի. այս տեսակ անհատասար և անողորմ հարկահանութեան ձև մեզանի Նուխիի մէջ կարող է լինել։

***

ԲԱԳԼԷՅԻՑ մեզ գրում են, որ այնտեղի կարմրած եկեղեցու «Համազգային» ուսումնարանը չատ լաւ առաջ է գնում։ Երբոպական լեզուներ և պիտութիւններ մեծ յաջողութեամբ աւանդվում են։ Շրջակայքից չատերը իրենց որդոց բերում այս ուսումնարանին են յանձնում։

ԹԱՒՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսր Վիլհելմի հրամանով իշխան Էրիասովը (վրացի, որը նենգութիւններ և խարեբայութեան համար դատապարտուեցաւ Բէրլինում) արձակուած է բանտարկութիւնից այն պայմանով, որ նա գերմանական կայսերութեան սահմաններից դուրս գնայ։ Ինչ վերաբերում է նրա քաղաքացիական պատուից զրկվելուն՝ դատարանական վճիռը, ինչպէս առաջ, չէ կորցնում իւր ոյժը։

***

Նիւ-Եօրկից գրում են երբոպական թերթերում, որ Միացեալ-նահանգներիմէրիլենդ նահանգում գետ անփոփոխ մընում է մի հին օրէնք, որը գործադրվում է և կօլումբիայում, որով ամեն մի մահու դատապարտուած անձն պէտք է կախուի ոչ թէ մէկից, այլ երկաթէ չղջայից։ Մի քանի տարիներ առաջ մի ոստիկանական ծառայողին սպանութեան համար դատապարտել էին մահու և նրա պաշտպան գէնէրալ-Բօալէրը, երբ տեսաւ, որ գործի վճիռը փոխելու և վճռի կատարումը յետաձգելու համար բերած իւր բոլոր վաստերը ոչինչ չ'օգնեցին, պահանջից, որ օրէնքը բառացի կատարուի, այսինքն, որ իւր պաշտպանեալին կախեն երկաթէ չղջայից։ Այս տեսակ արտաքոյ կարգի պատժելու եղանակի միտքը այնպէս վրդովվեց բարեմիտ հասարակութեանը, որ գէնէրալ Դրանթը (այն ժամանակուայ Միացեալ-նահանգների նախագահը) ստիպուեցաւ մեղմացնելու պատիժը։ Հիմա կարծում են, որ Գիտօի պաշտպան պ. Ակօվիլլը մտադիր է հետեւելու, եթէ հարկաւոր լինի, գէնէրալ Բօալէրի օրինակին. նա կը պնդէ Գիտօի իրաւունքը կախուելու—երկաթէ չղջայից։ Խնդիրը այժմ նրանում է, արդեօք այժմեան նախագահ Արթուրը այդ բանից չէ կա՞նդնի, ինչպէս արեց նախագահ Գրանթը»։

***

Ֆրանսիական հասարակապետութեան նախագահ Գրեվին գնաց վիկտօր-Հիւգօին այցելութեան, որ անձամբ չնորհաւորէ ֆրանսիական մեծ բանաստեղծի 80-րդ տարեայ ծննդեան օրը։

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԷՕՆԵԱՆՑ։
Հրատարակիչ Հ. ԷՆՖԻԱՃԵԱՆՑ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՐԴԷՆ ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

«ՉԷՍՏԻՐՕՆԻ ԺԱՌԱՆԳԸ»

անունով վէպի հայ թարգմանութիւնը գեղեցիկ տպագրութեամբ և չորս վիմատիպ պատկերով։ Գինն է 1 ռուբլի։

Ծախվում է Կնդրօնական գրավաճառանոցում և Թարգմանողի մօտ

Ներսիսեան դպրոցում

Գիւտ քահանայ Աղաննանց։

2—3

Լոյս տեսաւ պ. Տիգրան Նազարեանի հրատարակութիւնների IV և V համարները, «ՍՈՒՍԱՆ» «ՅՈ-

ՋԱՐԱԾ» հիզ. անգերահէնի։ Գինն է 20 կ.։ Հասցէ—Тифлисъ, Ред. «Mery» Тиграну Назарянцъ։

Խնդրեմ այն պարոններից՝ որոց մօտ գտնվում են մեր աշխատասիրած **ԸՆԴՀԻՄԱՒՕՍՈՒԹԻՒՆ և ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ** ժամանորդաթերթերն, փութով մեզ ուղարկեն, ստանան յիշեալ գրքերն որ և, ես սկսեմ գ. Հատորի, որ է **ՀԱՅՈՑ ՎԱՐԴԵՐԻ և ՓՇԵՐԻ** տպագրութիւնը։

Վաղարշապատ. Ս Գնունի

«ԳՈՐԾ» ամսագրին Թիֆլիզում կարելի է ստորագրուիլ պ. Շահվերդեանի պավիլիօնում, Ջաքարիա Դրիգորեանցի գրախանութում և Տիգրան Նազարեանի մօտ. վերջինիս կարելի է յանձնել և նիւթեր ամսագրում տպուելի։

«ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԱՆԿԱՆՑ»

Ա.յս Ֆիրմայով բանալով երևանում գրավաճառանոց, կցելով նորա հետ և՝ ուսում ստարանապատական, գիւանական, նկարչական և կազմարարական իրերէններն, յանձն եմ առնում տալ միշտ յիշեալ տպրանքներից երևանի և նորա շրջակայ քաղաքների և գիւղերի գիւղանատներին և ուսումնարաններին՝ շատ ձեռնտու պայմաններով։

Ընդունում եմ տպագրել տալու ԲԼԱՆԿՆԵՐ, ՆԱՆՈՒՅԱԳՐԵՐ, ՑԱՑՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ, ԱՑՑԵՏՈՄՍԵՐ՝ ԲՐՕՇԻՒՐՆԵՐ եի ԳՐՔԵՐ, ամենամատչելի վարձով։

Ինձ մօտ է գտանվում իմ հրատարակած **ՏՆԱՅԻՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՄԱՐՄՆԱՄԱՐԶԱԿԱՆ** գրքոյկի պահեստը։

Իմ հասցէն՝ Въ Эривань, Нерсесу Симеонянцъ, магазинъ „Другъ дѣтей“.

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ Ա.Ր ԲԱՀԱԹՐԵԱՆ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԱԾ

ՀԱՄԱՌՕՏ ԳՈՐԾԱԿԱՆ **ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹԻՒՆԸ**

ՀԱՅ ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ

Ա.ս այժմ ծավալում է ներսիսեան ուսումնարանի գրադարանապատի մօտ նոյն ուսումնարանում։

Պատրաստ է տպագրութեան համար և ընդհանուր **ՄԵԹՈԴԻԿԱ** և առաջին ու երկրորդ տարուայ **ՆԻՒԹԻ ՄՇԱԿՈՒԹԻՒՆԸ**։

ՆՈՒԽԻՈՒՄ ՇԵՐԱՄԱՊԱՀՈՒԹԵԱՆ ՀԻՄՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ETABLISSEMENT SERICICOLE DE NOUKA

Շերամի սերմեր

Ֆրանսիայից և Իտալիայից ստրուած **ԴԵՂԻՆ ԲՈԺՈՒՆԵՐ** **ՊԱՍՏԵՈՐԻ** սիստէմի հատկանատ արդիւնաբերում է

ՕԳԻՒՍՏ ԼԷՐՈՒԱԼ

Ծախվում է մխալը—50 կ., փունջը—48 ռուբլի։ Թիֆլիզում պ. Ալբէրտի խանութում, տուն կօնստանտին Ջուբալովի, Գօլովինի-պրօսպէկտի վերայ։ Նուխիում Լէրիսէի տան և հիմնարկութեան մէջ։ 2—10

ԱՐԴԷՆ ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Ռուսաց յայտնի գրող Վ. ուչիտելի «ДВѢ ЕЛКИ» մանկական գրքուկի հայերէն թարգմանութիւնը **«ԵՐԿՈՒ ՏՕՆԱԾԱՌ»** անունով։

Ա.յս գրքոյկը ընդունել էր տպագրելու «Հայերէն գրքերի հրատարակութեան ընկերութիւն», բայց իրանից անկախ պատճառներով ինքն ընկերութիւնը չ'կարողացաւ տպագրելու։

Տպագրուած է շատ ընտիր թղթի վերայ խոշոր տառերով։

Կարելի է ստանալ թէ՛ կնդրօնական գրավաճառանոցից և թէ՛ թարգմանողից՝ հետևեալ հասցէով, Тифлисъ.—на Авлабарѣ. Ивану Петровичу Назарянцъ.

Ներկայ 1882 թուականին Շուշի քաղաքում կը հրատարակվի հայերէն լեզուով գրականական-քաղաքական և ազգային ամսագիր

«ԳՈՐԾԻ» իւրաքանչիւր համարը բաղկացած կը լինի 5—6 թերթից (80—90) և գուրս կը գայ իւրաքանչիւր ամսի վերջում։

Նախագիծ.

ա) Ժամանակագրութիւն. տէրութեան կարգադրութիւններ, Ռուսաց և արտասահմանի և Կովկասի կեանքի նորութիւնները։

բ) Քննական յօդուածներ հայերի և նոցա գրացի ազգերի [illegible], բանասական և մտաւորական գրութեան մասին։

գ) Վէպեր, մանրավէպեր, զրոյցներ, նկարագրութիւններ, ճանապարհորդութիւններ—ինքնուրոյն և թարգմանական։

դ) Մատենախօսութիւն.—քննութիւն հայերէն լեզուով տպագրվող գրքերի, նամանաւանդ այն օտար գրքերի, որոնց նիւթը հայոց ու Կովկասեան կեանքին է առնուած։

ե) Քաղաքական տեսութիւն։

զ) Ներքին տեսութիւն։

է) Մանկավարժական ժամանակագրութիւն։

ը) Այլք և այլք։

թ) Իբրև յաւելուած եւրոպական և ռուսաց ընտիր հեղինակների գրուածների թարգմանութիւն։

Յայտարարութիւններ։

Հրատարակութեան (12 տետրակ) տարեկան գինն է ամեն տեղ . 8½ ռուբլի
վեց ամսուանը . . . . . 5 ռուբլի
երեք ամսուանը . . . . . 3 ռուբլի

Վաճառը կանխիկ.

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել այս հասցէով. Шуша. Симеону Ахумянъ. учителю армянской семинаріи.

Խմբագիր-հրատարակիչ Սիմէօն Հախումեանց։

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ ТИФЛИСЪ 23го Февр. 1882 г.

Տպարան Մ. Ռոտինեանցի և ընկ.